

Nr 36

Utlåtande i anledning av motioner om skydd mot erosion vid Löderups strandbad.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 492 av herr Nilsson, Yngve, och herr Blomquist samt II: 623 av herr Nilsson i Bästekille och fru Sundberg har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t snarast framlägger förslag om åtgärder till skydd mot erosion vid Löderups strandbad.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från *statens naturvårdsverk, arbetsmarknadsstyrelsen, länsstyrelsen i Kristianstads län och Löderups kommun.*

Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. Bakgrunden till förevarande motionsyrkanden är de problem som hänger samman med den fortgående vattenerosionens inverkan på det sydsvenska kustområdet framför allt utefter sträckan Kåseberga—Löderups strandbad—Sandhammaren—Mälarhusens strandbad. Som framhålls i remissutlåtandena över motionerna har nämnda kuststräcka under de senaste hundra åren undergått avsevärda förändringar och erosionen som fortgår alltjämt synes ha ökat i omfattning under de senaste decennierna. Löderups kommun påpekar i sammanhanget att erosionen inte endast är ett hot mot konkreta ekonomiska värden i form av bebyggelse utmed stranden utan även mot oersättliga naturvärden i området.

Utskottet som beretts tillfälle att närmare studera förhållandena på platsen vill för sin del vitsorda, att den fortgående erosionen har en sådan omfattning att högst betydande natur- och landskapsvärden löper risk att bli tillspillogivna om ej motåtgärder vidtas förhållandevis snabbt. Som framgår av yttrande i ärendet av länsstyrelsen i Kristianstads län har emellertid Kungl. Maj:t i början av år 1967 beviljat länsstyrelsen ett särskilt anslag för utredning i samråd med sjöfartsstyrelsen om skyddsåtgärder mot erosion vid nu berörd kuststräcka. Utredningen skall också beröra frågan i vilken utsträckning kommuner och enskilda bör bidra till kostnaderna för skyddsåtgärdernas genomförande. Den undersökning som med stöd härav satts i gång med tillhjälp av bl. a. expertis från danska vattenbyggnadsmyndigheter beräknas inom kort vara slutförd varefter länsstyrelsen kommer att med denna som grundval till Kungl. Maj:t inge vederbörliga förslag i äm-

net. Under angivna förhållanden torde syftet med nu föreliggande motioner komma att tillgodoses utan särskild åtgärd från riksdagens sida. Med hänsyn till frågans vikt förutsätter utskottet att den fortsatta utredningen kommer att bedrivas skyndsamt och att Kungl. Maj:t och vederbörande myndigheter snarast vidtar de åtgärder, som kan befinnas påkallade.

Utskottet hemställer,

att riksdagen anser motionerna I: 492 och II: 623 besvarade med vad utskottet i det föregående anfört.

Stockholm den 5 november 1968

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Lage Svedberg (s), Hedström (s), Carl Eskilsson (h)*, Skårman (fp), Hermansson (cp), Magnusson (s), Augustsson (s), Lundberg (h), Karl-Erik Eriksson (fp) och Manne Olsson (s);

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp), Lindström (s), Arweson (s), Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s)*, Nilsson i Lönsboda (fp)*, Jonasson (cp), fru Sundberg (h)*, herrar Björk (s) och Berndtsson (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga

Yttranden över motionerna I: 492 och II: 623

Statens naturvårdsverk (8.3.1968)

Naturvårdsverket finner det inte möjligt att på grundval av de fakta, som redovisats i motionerna, bedöma betydelsen ur allmän naturvårdssynpunkt av erosionsförebyggande åtgärder vid Löderups strandbad. Innan åtgärder vidtas på den aktuella platsen bör, enligt verkets mening, erosionens omfattning och orsaker klarläggas utefter hela den kuststräcka där en tilltagande erosion kunnat konstateras.

Arbetsmarknadsstyrelsen (14.3.1968)

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att det i södra delen av Kristianstads län säsongsmässigt brukar uppträda viss arbetslöshet, varför behov av arbetsobjekt för beredskapsarbeten torde föreligga även framdeles. Styrelsen

kan dock icke, i avsaknad av utarbetade förslag till åtgärder, bedöma lämpligheten ur denna synpunkt av de arbetsobjekt som kan framkomma i och för förhindrande av erosionssskador på kusten.

Styrelsen finner det därför ur de synpunkter, som styrelsen har att företräda, önskvärt att de föreslagna utredningarna kommer till stånd. Frågan om vilka åtgärder, som bör vidtagas i det i motionerna angivna syftet, torde dock väsentligen få bedömas från andra synpunkter än dem, som arbetsmarknadsverket har att företräda.

Länsstyrelsen i Kristianstads län (14.3.1968)

Länsstyrelsen anför att länsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 april 1966 föreslagit att en utredning måtte komma till stånd för att klargöra om kustsäkrande åtgärder inom Löderups kommun vore möjliga att åstadkomma samt kostnaderna för dylika åtgärder. Nämnda skrivelse hade följande innehåll.

Under de senaste hundra åren har Östersjöns kust på sträckan Kåseberga—Löderups strandbad—Sandhammaren—Mälarhusens strandbad undergått avsevärda förändringar.

Icke minst å en kuststräcka om cirka 2 000 meters längd utmed Löderups strandbads område, för vilket länsstyrelsen den 23 mars 1955 fastställde byggnadsplan, samt utmed kusten närmast väster och öster om området inom Löderups kommun har erosionen varit högst påtaglig. Vågorna har där eroderat sanden, som östgående strömmar sedan ha transporterat och upplagrat å stranden närmast väster och öster om Sandhammarens fyr. Se artikel av Jan Davidsson i Svensk geografisk årsbok 1958, s. 50 ff. Erosionen har gått raskt. Således har strandlinjen utanför Löderup nr 27, belägen i byggnadsplaneområdets östra del, från 1934 till 1960 förskjutits 28 meter inåt land. Erosionen kan befaras fortsätta. Något jämviktstillstånd synes ännu icke ha inträtt.

I västra delen av byggnadsplaneområdet når havet vid högvatten upp endast några få meter från de utmed stranden befintliga fritidshusen. Å stranden i västra delen av byggnadsplaneområdet har Löderups strandbads villaägareförening låtit slå ned en rad pålar, som i viss mån förtar vågornas erosionskraft. Om emellertid vid ett exceptionellt högvattenstånd stormvinden ändrar riktning från exempelvis V till N-O, läser dock pålarnas dämpande effekt icke förslå långt, utan torde då den närmast stranden befintliga raden av fritidshus gå till spillo.

En sådan kombination av olyckliga omständigheter har tidigare inträffat i november 1872 och vid jultiden 1904. Se härom Davidssons ovannämnda artikel s. 55 och berättelsen »Julstormen 1904» i Frans Lofströms bok Kring Sandhammaren.

Vid sammanträde inför länsstyrelsen den 24 maj 1960 dryftades frågan om erosionssskydd vid Löderups strandbad.

År 1961 utförde Kungl. Sjöfartsstyrelsen viss teknisk undersökning av strandområdet vid Löderups strandbad, vilken tillkallad dansk expert ansåg nödvändig för att han skulle kunna upprätta förslag till erosionssskydd. Kostnaden för undersökningen har bestritts av Löderups kommun. Sedan experten i fråga i juni 1964 frånträtt uppdraget, åtog sig distriktsingenjören Jörgen F. Petersen i Vanlöse att, om han därtill förordnades, projektera en

»kystsikring» vid Löderups strandbad. I brev den 12 januari 1965 upplyser Petersen, att en »sikring med mellemsvære höfder» på en sträcka om 1 kilometer i allmänhet torde kunna beräknas till omkring 300 000 svenska kronor.

Projekteringskostnaden beräknar Petersen överslagsvis på följande sätt (beloppen angivna i svenska kronor):

skissprojekt	5 500
detaljprojekt till utförande i egen regi	10 500
detaljprojekt »til utbydelse i licitation og kontrakt»	12 500
detaljprojekt »m. licitation, kontrakt, tilsyn og administration»	19 000

Härtill kommer gottgörelse för direkta utlägg till resor, tryck m. m.

Sedan sjöfartsstyrelsen tillfrågat Löderups kommun, om kommunen vore villig bestrida kostnaden för ett detaljprojekt till erosionsskydd vid Löderups strandbad, typen detaljprojekt till utförande i egen regi 10 500 svenska kronor, beslöt kommunalfullmäktige vid sammanträde den 26 februari 1965 följande: Fullmäktige önskade, att de statliga myndigheterna måtte definitivt taga ställning till frågan om ett erosionsskydd vid Löderups strandbad skulle upprättas och i så fall lämna garantier för projektets genomförande med allmänna medel inom rimlig tid. Innan så skedde, ville kommunen icke binda sig för något ytterligare ekonomiskt engagement i avseende å erosionsskyddet vid Löderups strandbad.

Situationen är nu den, att statsmakterna bör bestämma sig för huruvida staten bör ytterligare engagera sig i frågan eller ej. Tre alternativ synes därvid böra övervägas.

1) Utredningen av ärendet fortsättes i statens regi för klagörande av om kustsäkrande åtgärder är möjliga att åstadkomma samt kostnaderna för dylika åtgärder. Först sedan denna utredning är färdig, bör staten taga ställning till huruvida och, om första frågan besvaras jakande, i vilken utsträckning staten ekonomiskt bör engagera sig för åtgärdernas genomförande. Kostnaden för utredningen bör bestridas av statsmedel.

2) Staten förklarar redan nu, att staten icke vill engagera sig för genomförande av några kustsäkrande åtgärder och således icke heller verkställa någon utredning i sådant syfte.

3) Därest statens inställning blir enligt punkt 2, bör staten överväga, huruvida enskilda personer, som eventuellt komma att lida ekonomiskt men av den fortgående erosionen, bör erhålla någon form av statligt bidrag för sina ekonomiska förluster i likhet med dem, som på grund av naturkatastrofer utsatts för skador.

Länsstyrelsen förordar, att en utredning enligt punkt 1) kommer till stånd. Något hinder synes dock ej möta, att denna utredning jämväl kommer att omfatta en utredning om de ekonomiska konsekvenserna för statens del, om alternativ 3) väljes.

Länsstyrelsen upplyser att Kungl. Maj:t den 3 februari 1967 beviljade länsstyrelsen ett anslag om högst 20 000 kronor för utredning om skyddsåtgärder mot erosion vid kuststräckan utmed Löderups strandbads område. Utredningen, som borde bedrivas skyndsamt och i samband med sjöfartsstyrelsen, skulle i huvudsak avse vissa frågor som angivits i en inom länsstyrelsen i ärendet upprättad promemoria samt frågan om i vilken ut-

sträckning kommuner och enskilda borde bidraga till kostnaderna för skyddsåtgärdernas utförande.

Länsstyrelsen anför härutöver.

Den 30 juni 1967 sammanträffade överingenjören vid det danska vandbyggningsdirektoratet Jörgen F. Petersen med representanter för länsstyrelsen och sjöfartsstyrelsen i Löderups strandbad. Sedan Petersen närmare besiktigat den erosionshotade kuststräckan, åtog han sig att mot en ersättning av 10 500 svenska kronor jämte gottgörelse för utlägg för resor, uppehälle under resorna samt för framställning av karta och ritningar uppgöra detaljprojekt för utförande i myndighets regi av kustskydd vid Löderups strandbad. Petersen arbetar med uppdraget och kommer att avlämna utredningen, så snart han fått färskare uppgifter angående djupförhållandena utanför Löderups strandbads kust. De härför erforderliga mätningarna har på grund av sjöhävning ännu ej kunnat verkställas.

En utredning är således på gång. Den kommer att innehålla, förutom förslag till teknisk lösning av erosionsproblemet och beräkning av kostnaderna för utförande av lämpligt kustskydd, jämväl förslag — för att citera Kungl. Maj:ts beslut — »i vilken utsträckning kommuner och enskilda bör bidraga till kostnaderna för skyddsåtgärdernas utförande».

Det är länsstyrelsens avsikt att så snart utredningen föreligger färdig med denna som grundval hos Kungl. Maj:t göra den underdåniga framställning i ämnet, vartill förhållandena kan föranleda.

Löderups kommun (14.3.1968)

Kommunalfullmäktige i Löderups kommun har enligt översänt protokollsutdrag vid kommunalfullmäktiges i Löderups kommun sammanträde den 7 mars 1968 anfört följande.

1. Den fortgående erosionen av Skånes sydkust är ett problem, som inte är begränsat till enbart Löderups kommun. Den drabbar hårt längs hela kuststräckan med dess utmärkta badstränder, men särskilt hotande är läget på de platser, där fritidsbebyggelse finnes i omedelbar anslutning till stränderna, såsom vid Löderups strandbad. Det förtjänar dock påpekas, att erosionen inte endast är ett hot mot konkreta ekonomiska värden i form av bebyggelse utan även mot oersättningsbara naturvärden: stranden med sin utomordentligt fina sand, det säregna klitterlandskapet och den natursköna strandlinjen Mälarhusen—Sandhammaren—Kåseberga.

2. Erosionen synes ha ökat i omfattning för varje år från och med 1950-talets början. Löderups kommun har sedan år 1958 sökt läns- och statsmyndigheternas bistånd till åstadkommande av något slags skydd mot en fortsatt erosion. Till en början fann kommunen intet stöd i sina strävanden, utan ärendet visades från den ena myndigheten till den andra utan att någonstans bli föremål för någon handläggning. Först efter det att dåvarande landshövdingen i Kristianstads län Per Westling personligen intresserat sig för saken vidtog en mera målinriktad behandling. Ett sammanträde avhölls i maj 1960, utmynnande i en rekommendation till Löderups kommun att bekosta en utredning, som skulle utföras av kungl. sjöfartsstyrelsen, att utgöra grundval för upprättande av förslag rörande kustsäkringsåtgärder med biträde av danska experter. Kommunen inbetalade det begärda beloppet 5 000 kronor till sjöfartsstyrelsen, som därefter skulle utföra utredningen och överlämna därvid insamlade data till den danska ex-

pert, som vidtalats för projekteringen. I januari 1965 meddelade sjöfartsstyrelsen, att den danske civilingenjören Jörgen F. Petersen angivit sina kostnader för en detaljprojektering till 10 500 kronor jämte rese- och andra omkostnader, varför styrelsen föreslog kommunen lämna ingenjör Petersen ifrågasvarande uppdrag att bekostas av kommunen. Då kommunen fann det ytterst ovisst, huruvida en dylik detaljprojektering komme att följas av ett beslut från statsmakternas sida om genomförande av projektet med allmänna medel, beslöt man — såsom citerats av motionärerna — att inte binda sig för ytterligare ekonomiskt engagemang i denna fråga, förrän man hade erhållit garantier för att kustsäkringsåtgärderna kunde komma till utförande i statlig regi. Detta kommunens ställningstagande har sedermera delgivits länsstyrelsen, som i skrivelse till Konungen den 1 april 1966 hemställt om en utredning rörande skyddsåtgärder vid Löderups strandbad. Inrikesdepartementet har i skrivelse den 3 februari 1967 medgivit länsstyrelsen i Kristianstads län att disponera högst 20 000 kronor för en dylik utredning. Något utredningsresultat eller andra informationer om frågans nuvarande läge har inte kommit till kommunens kännedom.

3. Under hänvisning till vad ovan relaterats vill kommunen understryka, att det inte rimligen kan vara en kommunal angelägenhet att ekonomiskt engagera sig i projekteringen och genomförandet av några kustsäkringsåtgärder. Bortsett från det dock relativt ringa antal enskilda fritidshusägare, vilkas byggnader ligger i farozonen vid en ohämmat fortsatt erosion, är det obestriddligen ett huvudsakligen samhälleligt intresse att erosionen inte får fortgå utan att motåtgärder insättes till bevarande av strandområdena. Det kan i detta sammanhang anmärkas, att en stor del av den berörda marken tillhör det allmänna, nämligen Kungl. Maj:t och Kronan (Hagestads fritidsreservat) och ekklesiastika boställen och kyrkohemman. Kommunen äger inga strandområden, varför kommunens intresse av skyddsåtgärder är det rent samhällliga och allmängiltiga: att i görligaste mån avvärja hotet mot det natursköna området och bereda allmänheten tillgång till en synnerligen attraktiv badstrand.

4. Kommunen vill betona, att det nu gått tio år sedan man tog sitt första initiativ i denna fråga. Man hyste väl de första åren den förhoppningen, att erosionsattackerna inte skulle fortgå på samma kuststräcka under en längre följd av år. Nu har det dock visat sig, att angreppen fortsätter och att höst- och vårstormarna i förening med högt vattenstånd förtär meter efter meter av stranden. Dessutom har under senare år erosionen angripit även tidigare skonade områden bl. a. kring Sandhammaren. Det är således synnerligen angeläget och brådskande, att någon form av kustsäkring genomföres.

5. Med vad ovan anförts vill Löderups kommun yrka bifall till de i riksdagen väckta motionerna och hemställa, att Kungl. Maj:t med det snaraste tar ställning i ärendet och låter utföra erforderliga åtgärder till skydd mot erosionen vid Löderups strandbad.